

ლიკა ბერიძე /სტუ, ასოც. პროფესორი/

ბელა გოდერძიშვილი /სტუ, ასოც. პროფესორი/

ქეთევან ლატარია /ზსსუ-ს ასოცირებული პროფესორი/

უმუშევრობა და მისი ნეგატიური შედეგები საქართველოში

ანოტაცია: ნაშრომი აჩვენებს უმუშევრობის შედეგებს საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე. გლობალიზაციის და საერთაშორისო ინტეგრაციის გათვალისწინებით, ხანგრძლივი უმუშევრობა, სიღარიბის შემცირება და ცხოვრების სტანდარტის გაუმჯობესება არის უპირველესი საკითხები, რომელიც საქართველოს წინაშეა. ქვეყნის მოსახლეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი კვლავ ცხოვრობს სიღარიბის ოფიციალურ ზღვარს მიღმა, რომელიც გამოწვეულია უმუშევრობით.

კვლევა მიზნად ისახავს შეაფასოს უმუშევრობა, როგორც მაკროეკონომიკური პრობლემის ანალიზი, რათა გაარჩიოს მისი ძირითადი ფორმები, სადაც გათვალისწინებული იქნება უმუშევრობის შეფასების საზომი და მასზე ზეგავლენის მომხდენი ფაქტორები; აგრეთვე უმუშევრობით გამოწვეული უარყოფითი შედეგების შესწავლა უმუშევრობის მაგნიტუდით, დინამიკით და სტრუქტურით საქართველოში.

საკვანძო სიტყვები: უმუშევრობა, მოთხოვნა, მარაგი, შრომის ბაზარი, დასაქმება.

Lika Beridze /GTU Assoc. Professor/

Bela Goderdzishvili /GTU Assist. Professor/

Qetevan Lataria /ZSSU Assoc. Professor/

Unemployment and its Negative Consequences in Georgia

Abstract: The paper covers the effect of the unemployment on Social-Economic development of Georgia. In light of the Globalization and International Intergration chronic unemployment, reduction of poverty and improvement of living standards are the primary issues that Georgia faces. Significant part of the country's populations still leaves beyond the official limit of poverty that is primary caused by the unemployment.

The study aims to measure unemployment, as a macroeconomic problem analysis, to distinguish its basic forms, consider unemployment valuation metrics, as well as the factors influencing it, besides to study the negative effects caused by an unemployment and the magnitude of unemployment, dynamics and structure in Georgia.

Key words: *Unemployment, Demand, Supply, Labour market, Employment*

უმუშევრობა საბაზრო ეკონომიკის თანმხლები სოციალურ-ეკონომიკური მოვლენაა. უმუშევრობის პირობებში ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის ნაწილი ვერ იყენებს თავის სამუშაო ძალას. შრომის ბაზარზე დარღვეულია მოთხოვნასა და მიწოდებას შორის შესაბამისობა - სამუშაო ძალის მიწოდება აღემატება მასზე მოთხოვნას.

უმუშევრობა აქტუალურია საქართველოშიც. სოციოლოგიური კვლევები ადასტურებენ, რომ უმუშევრობა არის უმთავრესი პრობლემა ქართული საზოგადოებისათვის სიდარბესთან ერთად, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება ამ უკანასკნელს და მისი გამომწვევი ძირითადი მიზეზია. უმუშევრობა რომ ჩვენს ქვეყანაში ყველაზე მწვავე სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემაა - საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირების სახელმწიფო სტრატეგიაშიაც დასტურდება. დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ „უმუშევრობა მაღალია როგორც ქალაქში, ასევე სოფლებში. ყველაზე დიდ სოციალურ რისკებს კი ის ზრდის, რომ უმუშევარ მოსახლეობას შორის ახალგაზრდობაა დომინანტი“.

უმუშევრობა საფრთხეს უქმნის როგორც ქვეყნის მოსახლეობას, ასევე სახელმწიფოს, რადგან უმუშევრობის პირობებში წარმოქმნილ პრობლემების მოგვარება საკმაოდ რთულია და დიდ ხარჯებს უკავშირდება, რაც სახელმწიფოს ტვირთად აწევს. უმუშევრობის საერთოდ აღმოფხვრა მიუღწევადია განვითარებული საბაზრო ეკონომიკის ქვეყნებისთვისაც კი. მისი გარკვეული დონით არსებობა განიხილება როგორც თანამედროვე საბაზრო ეკონომიკის ორგანული შემადგენელი ელემენტი. სწორედ აღნიშნულიდან გამომდინარე განიხილება უმუშევრობის ბუნებრივი დონის ცნება. მასში იგულისხმება შრომის ბაზრის ისეთი მდგომარეობა, როცა არსებული ვაკანსიების რაოდენობა მიახლოებით ემთხვევა უმუშევართა რაოდენობას. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ უმუშევრების პროფესიულ-კვალიფიციური შემადგენლობა სრულ შესაბამისობაშია არსებულ ვაკანსიებთან.

უმუშევრობისა და დასაქმების, ისევე როგორც ნებისმიერი სხვა სოციალურ-ეკონომიკური მოვლენის ანალიზისათვის, საჭიროა მათი არა მარტო თვისობრივი დახასიათება, არამედ რაოდენობრივი შეფასებაც, რომელიც შეიძლება განხორციელდეს შესაბამისი მაჩვენებელთა

სისტემის საშუალებით. უმუშევრობის ძირითად მაჩვენებლებს მიეკუთვნება: უმუშევრების რიცხოვნობა, უმუშევრობის დონე და ხანგრძლივობა, უმუშევართა სქესობრივ-ასაკობრივი, პროფესიულ-დარგობრივი და ტერიტორიული სტრუქტურა.

უმუშევართა რაოდენობის დადგენის ორი მეთოდოლოგიური მიდგომა არსებობს: 1. უმუშევრობის მაჩვენებლები დგინდება მოსახლეობის გარკვეული ნაწილის შერჩევითი დაკვირვების საფუძველზე, რაც პერიოდულად ტარდება (აშშ, იაპონია). 2. უმუშევრობის მაჩვენებლები დგინდება დასაქმების სახელმწიფო სამსახურებში უმუშევრის სტატუსის მოსაპოვებლად შემოსული განცხადებების საფუძველზე (მაგ. დიდი ბრიტანეთი).

პირველი მიდგომა, რომელიც პერიოდულ შერჩევით გამოკვლევას ითვალისწინებს, უფრო ძვირადღირებულია, მაგრამ შედარებით ზუსტად ასახავს უმუშევართა სტრუქტურას; რაც შეეხება მეორე მიდგომას, იგი შედარებით მარტივია, მაგრამ უმუშევრების თვისობრივი შემადგენლობის დაზუსტების თვალსაზრისით, მოითხოვს დამატებითი კონტროლის ღონისძიებების გატარებას იმ პირების ქცევაზე, რომლებიც საკუთარ თავს უმუშევართა კატეგორიას აკუთვნებენ.

უმუშევრობის მდგომარეობის შეფასების რაოდენობრივი მაჩვენებლებიდან ფართოდაა გავრცელებული უმუშევრობის დონე, რომელიც გაიანგარიშება შემდეგნაირად: $U_d = U_r / S_r \times 100$, სადაც U_d უმუშევრობის დონეა (%-ებში), U_r უმუშევართა რაოდენობაა და S_r ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობაა.

შრომის ბაზარზე არსებული სიტუაციის ანალიზისათვის ხშირად გამოიყენება ასევე შრომის ბაზრის დამაბულობის კოეფიციენტი, რომელიც გამოხატავს ერთ ვაკანტურ სამუშაო ადგილზე უმუშევრების რაოდენობას. შრომის ბაზრის დამაბულობის კოეფიციენტი გაიანგარიშება უმუშევართა რაოდენობის შეფარდებით ვაკანტური სამუშაო ადგილების რაოდენობასთან.

საერთაშორისო სტატისტიკაში ფართოდაა გავრცელებული მოსახლეობის დასაქმების დონის მაჩვენებელი, რომელიც იანგარიშება, როგორც დასაქმებული მოსახლეობის რიცხოვნობის შეფარდება 15 წლისა და უფროსი ასაკის მოსახლეობის რიცხოვნობასთან: $D_d = D_r / S_{\geq 15} \times 100\%$, სადაც D_d დასაქმების დონეა (%-ებში), D_r დასაქმებულთა რაოდენობაა და $S_{\geq 15}$ 15 წლისა და უფროსი ასაკის მოსახლეობაა.

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური აწარმოებს სამუშაო ძალის სტატისტიკას შინამეურნეოების ინტეგრირებული გამოკვლევის საფუძველზე. გამოკვლევა მიმდინარეობს ყოველკვარტალურად, რომლის დროსაც ხორციელდება დაახლოებით 3400 შინამეურნეოს 15 წლის და უფროსი ასაკის წევრების გამოკითხვა, გარდა იმ პირებისა, რომლებიც არ იმყოფებიან შინამეურნეობაში 12 თვის და მეტი პერიოდის განმავლობაში; სამხედრო პირებისა, რომლებიც ცხოვრობენ ყაზარმებში და საპატიომრობებში, ფსიქიატრიულ საავადმყოფოებში, მოხუცთა თავშესაფრებში, ინტერნატებში და სხვა ინსტიტუციურ დაწესებულებებში მცხოვრები პირებისა.

ქვეყნის სპეციფიკიდან გამომდინარე, გაეროს და შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის რეკომენდაციების გათვალისწინებით ზედა ასაკობრივი ზღვარი არ არის დაწესებული, რადგან საპენსიო ასაკის მოსახლეობის ეკონომიკური აქტივობა საკმაოდ მაღალია.

ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის, დასაქმებისა და უმუშევრობის შეფასება ხორციელდება შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის მეთოდოლოგიის მიხედვით.

დასაქმებულად ითვლება არა მხოლოდ მოსახლეობის ის ნაწილი, რომელიც დაქირავებით დასაქმებულია კერძო ან სახელმწიფო სექტორში და იღებს გასამრჯელოს ხელფასის სახით, აგრეთვე მოსახლეობის ის ნაწილიც, რომელიც მოგების, შემოსავლის ან სხვა სახის სარგებლის მიღების მიზნით ეწევა გარკვეულ საქმიანობას.

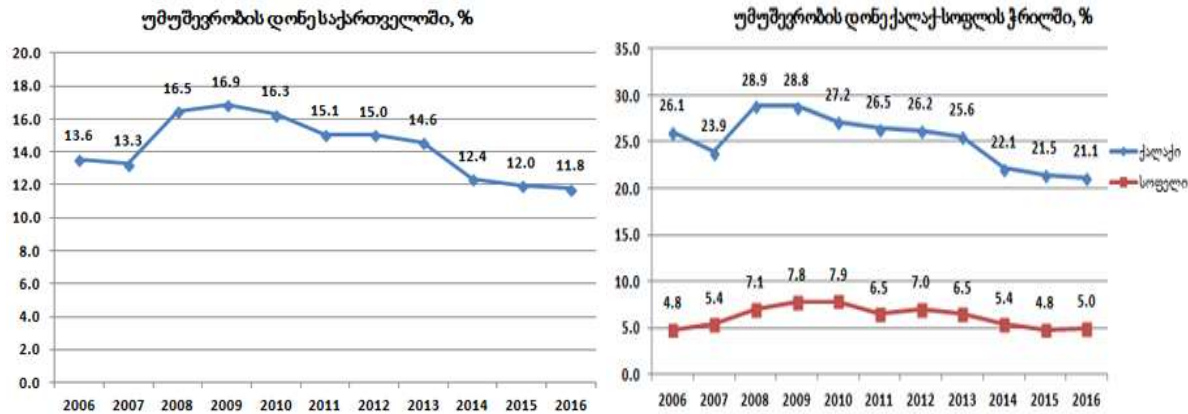
თვითდასაქმებულად ითვლება ადამიანი, რომელიც საკუთარ საწარმოში ან საკუთარ მეურნეობაში მუშაობს და გააჩნია საკუთარი შემოსავალი. შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის მეთოდოლოგიის შესაბამისად, იმისათვის, რომ ადამიანი ჩაითვალოს დასაქმებულად, არ არის აუცილებელი რომ მას ჰქონდეს ხანგრძლივადიანი შრომითი ხელშეკრულება ან დაქირავებული იყოს ვინმეს მიერ. მიუხედავად იმისა, რომ თვითდასაქმებულთა გარკვეული ნაწილის სოციალური მდგომარეობა სახარბიელო არ არის და შესაძლოა ისინი ეძებდნენ დამატებით სხვა სამსახურს, ზემოაღნიშნული მეთოდოლოგიის თანახმად, თუ ადამიანი საკუთარი შრომით შემოსავალს იღებს ის დასაქმებულად უნდა ჩაითვალოს. თვითდასაქმებულთა აბსოლუტური უმრავლესობა დასაქმებულია სოფლად, საკუთარ ფერმერულ მეურნეობაში.

შრომისუნარიანი მოსახლეობის დასაქმება და უმუშევრობის შემცირება საქართველოში ეკონომიკური ზრდისა და სიღარიბის დაძლევის საკვანძო პრობლემაა. დასაქმების დაბალი დონე განაპირობებს საოჯახო მეურნეობების შემოსავლების დაბალ დონეს და მრავალ ნეგატიურ სოციალურ და ეკონომიკურ შედეგს უკავშირდება.

შრომის ბაზრის მდგომარეობის ანალიზისათვის ფართოდ გამოიყენება უმუშევრობის სქესობრივ-ასაკობრივი, პროფესიულ-დარგობრივი და ტერიტორიული სტრუქტურა, რომელიც ახასიათებს ცალკეული ასაკის, სქესის, პროფესიისა და ტერიტორიული კუთვნილების უმუშევრების ხვედრით წონას უმუშევართა საერთო რაოდენობაში. უმუშევრობის პრობლემა გაცილებით უფრო მტკივნეულია საქართველოს მოსახლეობისათვის, ვიდრე ამას ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემების ანალიზი გვიჩვენებს (იხ. ნახ. 1).

2016 წელს ეკონომიკურადაქტიურდამოსახლეობამ, შრომისუნარიანთა საკისმოსახლეობის 67.5 პროცენტი შეადგინა. წინა წელთა ნმედარებით მოსახლეობის აქტიურობის დონე შემცირდა 0.3 პროცენტული პუნქტით, ხოლო დასაქმების დონე - 0.2 პროცენტული პუნქტით.

2015 წელს 2014 წელთან მიმართებაში უმუშევრობის დონის შემცირება დაფიქსირდა, როგორც ქალაქის, ასევე სოფლის ტიპის დასახლებებში და შესაბამისად, 21.5 და 4.8 პროცენტი შეადგინა (იხ. ნახ. 2). ამასთან, ქალაქად უმუშევრობის დონემ მინიმალურ მაჩვენებელს მიაღწია ბოლო 15 წლის, ხოლო სოფლად - ბოლო 9 წლის მანძილზე. 2016 წელს 2015 წელთან მიმართებაში უმუშევრობის დონე ქალაქის ტიპის დასახლებებში შემცირდა 0.4 პროცენტული პუნქტით, ხოლო სოფლის ტიპის დასახლებებში, პირიქით, გაიზარდა 0.2 პროცენტული პუნქტით. თბილისში, სადაც უმუშევრობის დონე ყველაზე მაღალია, აღნიშნული მაჩვენებელი 0.6 პროცენტული პუნქტით არის გაზრდილი.

ნახ.15ახ.2

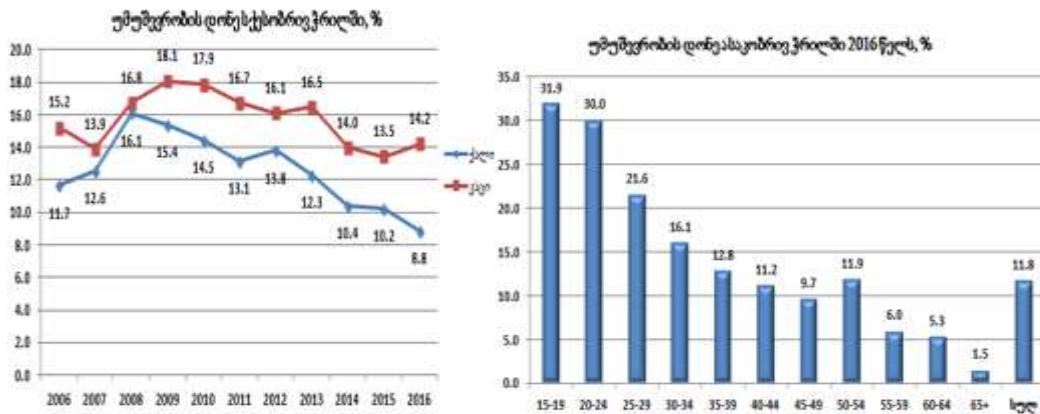
დასაქმებისა და უმუშევრობის მაჩვენებლების სექსობრივ ჭრით განხილვისას აღსანიშნავია, რომ 2015 წელს 2014 წელთან შედარებით უმუშევრობის დონე შემცირდა როგორც ქალებში (0.2 პროცენტული პუნქტით), ასევე კაცებში (0.5 პროცენტული პუნქტით).

2016 წელს 2015 წელთან შედარებით უმუშევრობის დონე ქალებში შემცირდა 1.4 პროცენტული პუნქტით, კაცებში კი პირიქით 0.7 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და შესაბამისად 8.8 და 14.2 პროცენტი შეადგინა. ტრადიციულად კაცებში უმუშევრობის დონე უფრო მაღალია ქალებთან შედარებით. ამის ძირითადი მიზეზი არის, რომ დაუსაქმებელი ქალების უმრავლესობა არააქტიური მოსახლეობის კატეგორიას მიეკუთვნება. ქალებში არააქტიურობის დონე თითქმის ორჯერ აღემატება კაცებში ანალოგიურ მაჩვენებელს (შესაბამისად 42.0 და 21.8 პროცენტი). ამგვარად, კაცებთან შედარებით ქალებში დაბალია როგორც აქტიურობის, ასევე დასაქმების დონე (იხ. ნახ.3)

უმუშევრობის დონის განხილვა ასაკობრივ ჭრით გვიჩვენებს, რომ 2016 წელს უმუშევრობის დონემ ყველაზე მაღალ ნიშნულს 15-19 წლის ასაკობრივ ჯგუფში მიაღწია (31.9 პროცენტი), რაც 5.7 პროცენტული პუნქტით მაღალია 2015 წლის მაჩვენებელთან შედარებით (იხ. ნახ. 4)

უმუშევრობაზე საუბრისას, მეცნიერები ყურადღებას აქცევენ შრომისუნარიან უმუშევართა განათლების დონეს. 2010 წლის ანგარიშის თანახმად, საქართველო ერთ-ერთი ლიდერი ქვეყანაა სამუშაო ძალის განათლების დონის მიხედვით. უმუშევართა 81%-ს საშუალო ან უმაღლესი განათლება აქვს მიღებული. ეს ნიშნავს იმას, რომ განათლებული სამუშაო ძალა გამოუყენებელია და მას ქვეყნის ეკონომიკაში წვლილი ვერ შეაქვს.

შრომის ბაზრის რეგულირებაში ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ბერკეტია შრომის ანაზღაურების (ხელფასის) მოცულობა. რაც მეტია ეკონომიკურად აქტიურ მოსახლეობაში უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების მქონე ადამიანების წილი, მით მეტია ბაზარზე მაღალხელფასიან სამუშაო ადგილებზე მოთხოვნა.

ნახ.3 ნახ.4

ხელფასის დაბალი დონის პირობებში მაღალი კვალიფიკაციის სპეციალისტები ნაკლებად მიმართავენ შრომის ბირჟას, რაც ბუნებრივია ხელოვნურად ზრდის უმუშევართა რიცხოვნობას. საქართველოში, ბოლო პერიოდში, ამკარა ზრდის ტენდენცია აქვს დასაქმებულთა საშუალოთვიური ანაზღაურების ზრდას (იხ. ცხრილი 1)

ცხრ. 1 საშუალო თვიური ნომინალური ხელფასი, ლარი

წელი	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
საშ. თვ. მინალური ლფასი, ლ.	156.6	204.2	277.9	368.1	534.9	556.8	597.6	636.0	712.5	773.1	818.0	900.4

მიუხედავად შრომის ანაზღაურების ზრდის ტემპებისა, მისი საშუალო სიდიდე მნიშვნელოვნად ჩამორჩება არათუ განვითარებულ ქვეყნებში საშუალო ხელფასის, არამედ პოსტსაბჭოური ქვეყნების ანალოგიურ მაჩვენებლებს. რუსეთის ფედერაციაში იგი 500 აშშ დოლარს აღემატება, აზერბაიჯანში 400-ს, ხოლო სომხეთში 300 აშშ დოლარს.

ადამიანის მიერ საკუთარი უმუშევრობის აღქმა ხშირად არ ემთხვევა ოფიციალური სტატისტიკური მეთოდოლოგიით განსაზღვრულ უმუშევრობას. პირი, რომელსაც სასურველი სამსახური არა აქვს, მაგრამ მუშაობს, თვლის, რომ უმუშევარია. ასევე მიაჩნია, თუკი უმაღლესი

განათლება აქვს და შესაფერის ადგილზე არ მუშაობს. უმუშევრად ითვლება 15 წლისა და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც არ მუშაობდა (ერთ საათსაც კი) გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღის განმავლობაში, ეძებდა სამუშაოს ბოლო 4 კვირაში და მზად იყო მუშაობის დასაწყებად მომავალი 2 კვირის განმავლობაში. შესაბამისად, სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულები, რეპეტიტორები, კერძო ტაქსის მეპატრონეები, საცალო ვაჭრობით დაკავებული ფიზიკური პირები და ა.შ. თუ გამოკითხვის მომენტის წინა შვიდი დღის განმავლობაში ერთ საათს მაინც მუშაობდნენ შემოსავლის (ხელფასის, ნატურალური შემოსავლის, მოგებისა და ა.შ.) მიღების მიზნით, საქსტატის მეთოდოლოგიის თანახმად, დასაქმებულად ითვლებიან. რადგან საქართველოში უმუშევრობის დახმარება არ არის, უმუშევრობის სტატისტიკას მხოლოდ ეკონომიკური სიტუაციის ანალიზის დანიშნულება აქვს.

საქართველოს 2014 წლის უმუშევრობის დონეს თუ შევადარებთ ევროკავშირის ქვეყნების იმავე წლის უმუშევრობის დონეს, აღმოჩნდება, რომ ევროკავშირის 28 ქვეყნიდან 8-ში უფრო მაღალი უმუშევრობაა, ვიდრე საქართველოში. საქართველოს შედარებით დაბალი მაჩვენებელი განპირობებულია უმუშევრობის დახმარების არარსებობით, მინიმალური ხელფასის ქვედა ზღვრის ფაქტობრივად არარსებობითა და სოფლის მოსახლეობაში არსებული დაბალი უმუშევრობის დონით. ვინც სოფელში მიწაზე შრომობს ან მეცხოველეობას ეწევა, ყველა დასაქმებულად ითვლება. სოფლის მოსახლეობის წილი კი საქართველოს მთლიან მოსახლეობაში დაახლოებით 45%-ია. ოფიციალური სტატისტიკით, სოფელში უმუშევრობის დონე 5.4%-ია, ხოლო ქალაქში – 22.1%.

ოფიციალური მეთოდოლოგიით 1,7 მილიონი ადამიანი ითვლება დასაქმებულად და 246 ათასი უმუშევრად, მაგრამ თუ განვიხილავთ შიდა შრომის ბაზარზე სამუშაოს მაძიებელთა რიცხვს, სამსახურს ეძებს არა მხოლოდ 246 ათასი კაცი, არამედ თვითდასაქმებულების უმეტესობაც, რომლებიც სასურველი სამსახურის პოვნამდე სხვადასხვა გზით ცდილობენ შემოსავლის მიღებას. ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის (NDI) 2015 წლის მაისის სოციოლოგიურმა კვლევამ აჩვენა, რომ საქართველოს მოსახლეობის 67% ყველაზე პრობლემატურ საკითხად სამუშაო ადგილების უკმარისობას მიიჩნევს. კვლევის თანახმად, გამოკითხულთა 66% თავს დაუსაქმებლად თვლის. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) მიხედვით კი 2014 წელს საქართველოში უმუშევრობის დონე (უმუშევრების პროცენტული რაოდენობა სამუშაო ძალაში) 12.4% იყო.

ნებისმიერ ქვეყანაში უმუშევრობით გამოწვეული სოციალური და ეკონომიკური შედეგები განიხილება ისეთ მნიშვნელოვან გლობალურ პრობლემებთან ერთად, როგორიცაა სიღარიბე და სოციალური სტაბილურობა. უმუშევრობის უარყოფითი შედეგები და მისი გავლენის ხარისხი სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე დამოკიდებულია ქვეყანაში არსებულ ვითარებაზე, სოციალური მდგომარეობის კონკრეტულ პარამეტრებზე.

საქართველოში მიმდინარე სოციალურ-ეკონომიკური გარდაქმნების პირობებში სულ უფრო მეტად პრობლემატური ხდება უმუშევრობა, დასაქმების სტრუქტურული და რეგიონული დისპროპორციების გაღრმავება, კვალიფიციური სამუშაო ძალის ქვეყნის ფარგლებს გარეთ გადინება, მოსახლეობის რეალური შემოსავლების შემცირება. ეს პრობლემები უდიდეს გავლენას ახდენს ქვეყნის არამართო ეკონომიკურ, არამედ სოციალურ-პოლიტიკურ განვითარებაზე და ზოგჯერ სოციალური აფეთქების განმაპირობებელ უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს წარმოადგენს. უმუშევარი ადამიანი გამოუყენებელი სამუშაო ძალაა და მისი გამოყენების შემთხვევაში შესაძლებელი იქნებოდა დამატებითი პროდუქციის წარმოება. გარდა ამისა, ხელისუფლება შემოსავალს კარგავს გადასახადის გადამხდელთა რიცხვის შემცირების შედეგადაც. განვითარებულ ქვეყნებში და ზოგ განვითარებადშიც, ხარჯი კიდევ უფრო იზრდება, ვინაიდან ხელისუფლებას მეტი უმუშევრობის კომპენსაციის გადახდა უწევს. საქართველოში ეს კომპენსაცია არ გაიცემა. უმუშევრები მძიმე ეკონომიკურ მდგომარეობაში ვარდებიან და გარდა ამისა მათი უნარ-ჩვევები, გამოუყენებლობის გამო, რეგრესირებს. ამავე დროს, გრძელვადიანი უმუშევრობა სამუშაოსადმი მოტივაციას ამცირებს. ამ ყველაფერს კი უმუშევრობის ფსიქოლოგიურ ხარჯებთან მივყავართ, რომელსაც უმუშევარი ხალხი და მათი ოჯახები იმ სტრესის სახით განიცდიან, რასაც ეკონომიური გაჭირვება და შემოსავლის დაკარგვა იწვევს. უმუშევრობის უარყოფითი სოციალური შედეგები განსაკუთრებული ფორმით გამოვლინდა საქართველოში. ეკონომიკური რეფორმების დაწყებიდან რამდენიმე წელიწადში უკვე შეიმჩნეოდა კავშირი უმუშევრობასა და ისეთ მოვლენებს შორის როგორიცაა: საზოგადოებაში მორალის დაცემა, დაავადებების, თვითმკვლელობების და სიკვდილიანობის მაჩვენებლების ზრდა, ქორწინების და შობადობის რიცხვის შემცირება და ა.შ. უმუშევრობა თავის უარყოფით კვალს ტოვებს მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე. მოკვდაობის მიზეზებიდან მატულობს სისხლის მიმოქცევის სისტემის, საჭმლის მომნელებელი ორგანოების, სუნთქვის ორგანოების დაავადებებით

გარდაცვლილთა რაოდენობა, რაც სხვა მიზეზებთან ერთად, არასრულფასოვან კვებას, ნერვულ დაძაბულობას, უიმედობას და სხვა არაჯანსაღ მოვლენებს უკავშირდება.

უმუშევრობის ნეგატიურ შედეგებზე მსჯელობა შეიძლება მისი ხანგრძლივობის მიხედვითაც. საქართველოში შრომისუნარიანმა მოქალაქემ, რომელსაც სურს მუშაობა, შეიძლება წლების განმავლობაში ვერ იშოვოს მისი პროფესიის შესაბამისი სამუშაო. უმუშევრობის ხანგრძლივი პერიოდი ამცირებს მომუშავეს პროფესიულ-კვალიფიციური ცოდნის დონეს, ასეთ პიროვნებას საკმაოდ დიდი დრო სჭირდება სამუშაოზე ხელმეორედ ადაპტაციისათვის.

ბიბლიოგრაფია

References

1. საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირების სახელმწიფო სტრატეგიისა და საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირების სახელმწიფო სტრატეგიის რეალიზაციის 2013-2014 წლების სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ. 2013 წლის 2 აგვისტო. ქ. თბილისი.
2. საქართველოს მთავრობის დადგენილება №733 2014 წლის 26 დეკემბერი ქ.თბილისი. შრომის ბაზრის საინფორმაციო სისტემის დანერგვისა და განვითარების კონცეფციისა და მისი განხორციელების სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ.
3. საქართველოს მთავრობის დადგენილება N400 2014 წლის 17 ივნისი საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სტრატეგიის „საქართველო 2020“ დამტკიცებისა და მასთან დაკავშირებული ზოგიერთი ღონისძიების თაობაზე, ქ. თბილისი, 2014 წლის 17 ივნისი
4. www.geostat.ge
5. www.tbilisi.gov.ge